

Förstudie - Framtidens livsmedelsindustri

Övergripande mål

Det övergripande målet är att skapa regional hållbar tillväxt och sysselsättning.

Långsiktigt mål

Det långsiktiga målet är att inom 5 år etablera ett centrum för forskning, utveckling och innovation inom Foodtech samt skapa ett eller flera produktionsområden för kretsloppsbasead (integrerad biologisk) matproduktion i Västernorrland.

Centrumet ska samla företag och innovatörer för att utveckla nya strukturer för lokal och hållbar matproduktion och utgöra en viktig nationell kunskaps och produktionsbas i utvecklingen av framtidens livsmedelsindustri.

Denna förstudie - mål

Målet med denna förstudie är att ta fram underlag för en strategisk process för att nå det långsiktiga målet samt förbereda en handlingsplan för området framtidens livsmedelsindustri inom ramen för den regionala livsmedelsstrategin.

Avsikten är att fortsätta arbetet med den långsiktiga etableringen och senare ansöka om ytterligare regional finansiering via EU's Strukturfond genom ett 2-årigt Mål 2 projekt. Denna förstudie ska förbereda denna ansökan.

Förstudien ska genomföra nödvändiga förankrings- och samarbetsprocesser med de lokala, regionala och nationella aktörer som krävs.

Aktiviteter i förstudien

- Ta fram underlag för en strategisk process för att nå det långsiktiga målet
- Identifiera och etablera kontakt med privata och offentliga intressenter på internationell, nationell, och regional nivå som potentiella etablerare, investerare, samverkansaktörer, FoU
- Ta fram förslag för regional handlingsplan på strategisk nivå inom området framtidens livsmedelsindustri
- Presentera uppdraget på nationell konferens
- Identifiera infrastruktur och verksamheter för hållbara produktionsområden för integrerad biologisk matproduktion
- Paketera erbjudande till intressenter (marknadsföring, presentationer)
- Skapa kunskapsspridning inom området (konferenser, seminarier)
- Utifrån uppdragets resultat ta fram förslag för regional strukturfondsansökan, innefattande mål, indikatorer, aktiviteter

Härnösands
kommun

Bakgrund

Livsmedelsbranschen står inför en betydande förändring vilket för med sig stora möjligheter till tillväxt, sysselsättning, forskning och utveckling. Branschen måste bli mer hållbar och nya produktionstekniker behöver utvecklas. Det finns en växande marknad för nyttiga livsmedel såsom fisk och grönsaker i Sverige och i världen.

Sveriges låga självförsörjningsgrad av livsmedel och sårbarhet är ytterligare perspektiv och finns på den politiska agendan. Kopplat till detta finns även andra viktiga aspekter som energislösande och innovationsbehov.

Ur ett sysselsättningsperspektiv behöver Sverige skapa och utveckla nya näringar för att få fler i jobb. Livsmedelsindustrin har stor potential att bidra till detta.

Import av fisk och grönsaker utgör idag en mycket stor del av de livsmedel som konsumeras, den absoluta majoriteten av Sveriges behov importeras.

Lokalt och hållbart producerade livsmedel är därför en av de viktigaste faktorerna för att kunna säkerställa och utveckla livsmedelsindustrin.

Konsumenters förändrade engagemang, inställning avseende hälsa och livsstil, behov och beteenden ställer nya krav på framtidens mat. Vi ser redan nu att konsumenterna vill äta etiskt och närodlat samt vill äta mer grönsaker och fisk.

Undersökningar som gjorts av livsmedelsbranschen visar också att de flesta (80 %) konsumenter är beredda att betala mer för högkvalitativ och nyttig mat. Mat och hälsa har utvecklats till en alltmer viktig fråga, livsmedelssäkerhet och hållbara livsmedelsupphandlingar är viktiga aspekter. Det gör att branschen har stor utvecklingspotential.

Sammanhang – lokalt, regionalt, nationellt

Härnösands kommun har sedan 2014 varit medlem i det nationella nätverket Swedish Surplus Energy Cooperation (SSEC). Engagemanget tog sitt avstamp i det framtidsarbete som påbörjades under 2013 efter att MiUn beslutade att avveckla sin verksamhet från Härnösand.

Medlemskapet i SSEC utgår från perspektiven tillväxt, sysselsättning och hållbarhet. Styrgruppen för nätverket, i vilken Härnösands kommun finns representerade, har arbetat fram gemensam vision och långsiktig målbild. SSEC är ett sammanhållet forsknings- och utvecklingsprogram som har sin hemvist och ledningsfunktion på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och arbetet bedrivs i mycket nära samarbete med ett stort antal parter och intressenter. Verksamheten spänner över områden som att producera grönsaker och fisk, att skapa hälsosamma och attraktiva livsmiljöer för människor, att bidra till lokal och regional utveckling samt att stärka samverkan mellan akademi och näringsliv.

I Härnösand finns ett växande innovativt näringsliv med engagerade samhällsaktörer som bedriver verksamheter inom SSEC:s fokuserade utvecklingsområden. Som exempel innovativa entreprenörer med en unik teknisk lösning inom akvaponi. Det pågår en framväxande infrastruktur för ett industriellt kluster för mat på >100 ha på Saltvikshöjden som är geografiskt och strategiskt placerad intill E4 med tillgång till kraftfull energiförsörjning till verksamheter. Inom kommunen finns två djuphamnar varav en centralt i direkt anslutning till staden samt järnväg och närhet till flyg.

Genom kommunens samverkansavtal med Mittuniversitetet finns möjligheter för FOU att etableras i samverkan med näringsliv och offentliga organisationer. Här kan forskning jobba nära testbäddar och vidareutveckla innovativa processer och metoder. Genom systematiska och naturliga relationer till näringsliv och offentlig verksamhet får vårt regionala universitet ytterligare möjligheter att utveckla sina profilområden med nationell och internationell legitimitet.

Härnösand är en ledande miljökommun med särskilt fokus på energi, kretslopp, fossilfrihet och lösningar inom cirkulär ekonomi. Kommunen vill vara drivande i utvecklingen av hållbara produkter och tjänster, bidra till att öka regionens tillväxtförutsättningar och bana väg för nya innovativa lösningar.

Västernorrlands industriella bakgrund, med sin stora råvarubas skogen, har förutom produkterna inom virkes- och massaindustrin även tillgång till många råvaror som kan tas tillvara ytterligare och utvecklas inom livsmedelsframställning.

I länets RUS betonas att våra styrkeområden behöver växlas upp i profilering av såväl befintlig som ny verksamhet. Att prioriterad inriktning för fortsatt klusterutveckling är att hitta bransch- och regionöverskridande synergier, tjänster och produkter utifrån etablerade kluster/strategiska nätverk.

Den nationella livsmedelsstrategin är tydlig med att strategin ska ge fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Strategins huvudsakliga syfte är att öka produktionen, bidra till en konkurrenskraftig livsmedelskedja, öka sysselsättningen, exporten, innovationskraften och lönsamheten samtidigt som relevanta miljömål nås. Genom den särskilda satsning som regeringen nu gör för att stärka kopplingen mellan de regionala strategierna och den nationella livsmedelsstrategin, tillförs möjligheter för ytterligare goda insatser och samverkansprocesser.

I februari 2018 höll kommunen och SSEC gemensamt två seminarier inom området framtidens livsmedelsindustri, det ena inom ramen för Härnösands samverkansavtal med Mittuniversitetet där diskussioner fördes för att utröna forskarnas intresse och påbörja diskussion om vilka forskningsområden som skulle kunna stödja en långsiktig utveckling.

Det andra seminariet vände sig till länets utvecklingsaktörer, såsom Region Västernorrland, Länsstyrelsen, Åkroken Science Park, LRF, Hushållningssällskapet, Leader, Coompanion, Handelskammaren, Bron innovation.

Vi kunde konstatera var att det bland deltagarna fanns ett stort intresse för detta initiativ.

Vidare har vårt län ett stort behov av nya näringar som skapar fler jobb. Enligt färsk statistik från Region Västernorrland ökar den yrkesverksamma befolkningen och sysselsättningen av utrikes födda, medan motsatsen gäller för inrikes födda. En tudelning av arbetsmarknaden har ökat, där de med svag ställning uppgår till drygt 70 % av de arbetslösa. Länet är i stort behov av nya typer av näringar som kan skapa jobb och förhindra denna utveckling.

Initiativ växer fram i Sverige

Sverige behöver flertalet storskaliga och småskaliga initiativ med utgångspunkt för hållbar cirkulär produktion och även högteknologisk utveckling på fler ställen i landet. (se eBook, bilaga 2).

Ett kraftfullt initiativ i Sverige är Food Valley of Bjuv (FVoB) i Skåne, vars mål är att etablera ett internationellt referens- och försökscentrum inom området. Bjuvs kommun ingår även i sammanhanget SSEC och deltar även i styrgrupp för nätverket tillsammans med bl.a. Härnösands kommun. Region Skåne har av regeringen fått stöd i utvecklingen av innovationer i livsmedelskedjan och innovativa livsmedelsföretag. Fler utvecklingsinitiativ pågår bl.a. i Oskarshamn och Ljusdal, vilka även de ingår i SSEC.